

PEYGAMBERİMİZ VE MİZAH

İnsanlar yaratılışının gereği birbirleriyle zaman zaman şaka yaparlar. Şaka, hayatın bir nevi tadı tuzudur. Fakat şakanın mutlaka bir dozu olmalıdır. Başkasına maddi veya manevi bakımlardan zarar verecek davranışlar şaka olamaz. Başkasının hoşuna gitmeyecek söz ve hareketler de şaka değildir. Muhababının, duyduğu zaman hoşlanmayacağı, üzüleceği isimlendirmeler, lakap takmalar da şaka değildir. Eskiler güzel bir ölçü koymuş bunun için: Latife latif gerek. Yani yapacağımız latifeler insanda bir güzellik duygusu uyandırmalı, ince bir düşünce olmalı. Latifede Müslümanlar için bir ölçü olan Peygamber Efendimiz, “*Kendine yapılmasını istemediğin bir şeyi sen de başkasına yapma.*” buyurmuş ve o da zaman zaman latifeler yapmıştır.

LEYL SÛRESİ

Mekke döneminde inmiştir. 21 âyettir.

Leyl, gece demektir.

Sûrede insanoğlunun iki zıt huyundan, cömertlik ve cimrilikten bahsedilir.

İmanla cömertlik ve imansızlıkla cimrilik arasındaki ilişkiye dikkat çekilir.

ÖZLÜ SÖZ

İbret almak istersen, hata sahibi kişilerin akıbetlerine bak da mütenebbih ol.
(İmam-ı Şafii)

ELİNE, BELİNE, DİLİNE SAHİP OLMAK

İslam dini her ne surette olursa olsun harama bulaşmayı yasaklamıştır. Toplumumuzda “Eline, beline ve diline sahip olmak” şeklinde deyimleştirilen ifade dinimizin üç ana ilkesini oluşturur: Harama el uzatmamak, namusu korumak ve dile sahip olmak. İslam dini kazancın helal olmasını emretmiş, başkalarının malının haksız yollarla yenmesi anlamına gelen hırsızlık, kumar ve faiz gibi filleri de yasaklamıştır. (Nisâ, 4/29) Dinimizin kadın erkek bütün Müslümanlar için gerekli gördüğü ilkelerden biri de “namusu” korumaktır. Kur’an’da namusunu korumak emredilirken, Mü’minlerin zinaya yaklaşmaması istenmiştir. (Nûr, 24/30-31; İsrâ, 17/32) İslam dini, dedikodu, laf getirip götürme, yalan, sövme ve iftira gibi dil ile işlenen suçları da yasaklamıştır. (Hucurât, 49/12) Hz. Peygamberin ifadesine göre insanları yüz üstü cehenneme sürükleyen dillerinden başkası değildir. (Tirmizî, “İmân” 8)

DUHÂ SÛRESİ

Mekke döneminde inmiştir. 11 ayettir.

Duhâ, kuşluk vakti demektir.

Müşriklerin üzücü söz ve davranışlarına karşı bir teselli olmak üzere Hz. Peygamber’e, Yüce Allah’ın himayesi sayesinde çocukluğundan itibaren nice güçlükleri aştığı hatırlatılmakta ve yetime, yoksula iyi davranılması gerektiği öğütlenmektedir.

ÖZLÜ SÖZ

İki kişinin darıldıktan sonra birbirinin ayıplarını ortaya çıkarması münafıklık alametidir.

(İmam-ı Şafii)

HZ. İSHAK (A.S.)

İshak (a.s.), İbrahim (a.s.)'in Hz. Sâre'den doğan oğlu ve Kur'an'da adı geçen peygamberlerden biridir. Hz. Sare'nin çocuğu olmuyordu. Hz. İbrahim ve eşi Sare'nin yaşları da bir hayli ilerlemişti. Allah onlara İshak adında çocukları olacağını müjdeledi. Hz. Sare, "Vay başıma gelenler! Ben bir kocakarı ve bu kocam da bir ihtiyar iken çocuk mu doğuracağım? Gerçekten bu çok şaşılacak bir şey!" diyerek şaşkınlığını izhar etti. Bu olay Kur'an'da geniş bir şekilde anlatılmaktadır. (Hud, 11/69-73)

Babasının ölümünden sonra Şam bölgesinde peygamberlik görevini ifa eden Hz. İshak, bu günkü Filistin'in bulunduğu bölgede Kudüs yakınlarında vefat etmiş, babası İbrahim (a.s.)'in kabrinin yanına defnedilmiştir.

İNŞİRÂH SÛRESİ

Mekke döneminde inmiştir. 8 âyettir.

İnşirah, açılmak, genişlemek demektir.

Sûrede Yüce Allah'ın Hz. Peygamber'e manevî lutufları özetlenmekte, her güçlkle birlikte mutlaka bir kolaylığın olduğu bildirilerek, Mekke'de putperestlerin baskısı yüzünden sıkıntı çeken Rasulullah ile müslümanlara teselli ve ümit verilmekte; onlardan Allah'a ibadet ve itaatlerini sürdürmeleri istenmektedir.

ÖZLÜ SÖZ

Kendi nefislerine faydası olmayanın, sana da faydası yoktur.
(İmam-ı Şafii)

KOMŞULUK

Komşu, insanın sosyal çevre itibariyle en yakınında olan kim-sedir.

Bu sebeple İslam, komşuluk ilişki ve hakları konusuna ayrı bir önem vermiştir. Nitekim Peygamberimiz (s.a.s.) *“Allah katında komşuların en hayırlısı, komşusuna karşı en güzel davranandır.”* (Dârimî, “Siyer”, 3) *“Sana komşu olanlara güzel davran ki, gerçek Müslüman olasın”* (İbn Mâce, “Zühd”, 24) buyurmak suretiyle güzel komşuluğun Müslüman için vazgeçilemez bir davranış olduğuna dikkatleri çekmiştir. Diğer bir hadis-i şerîfte ise şöyle buyurmuştur:

“Kim Allah’a ve âhîret gününe iman ediyorsa ya hayır söylesin ya da sussun; kim Allah’a ve âhîret gününe iman ediyorsa komşusuna eziyet etmesin...” (Buhârî, “Rikâk”, 23)

TİN SÜRESİ

Mekke döneminde inmiştir. 8 âyettir.

Tîn, incir demektir.

Sûrede insanın yüksek değeri vurgulanmış, kötü ahlakın bu değeri düşürdüğü ifade edilmiştir.

İman edip iyi işler yapanlar övülmüş, hesap ve cezayı yalan sayanlar kınanmış, hüküm verenlerin en üstününün Allah olduğu bildirilmiştir.

ÖZLÜ SÖZ

*Sadık dost, arkadaşının hüznü ve sevinçte ortağı olandır.
(İmam-ı Şafii)*

EMANETE İHANET ETMEMEK

Hız. Peygamber (s.a.s.)'in en belirgin özelliği güvenilir olması idi. Ona güvenilen kişi anlamında "el-Emin" lakabı verilmiş, Mekke halkının büyük çoğunluğu onun peygamberliğini kabul etmemelerine rağmen en değerli varlıklarını ona emanet etmişlerdi. Zira o asla emanete hıyanet etmezdi. Kendisini öldürmeye kalkıştıkları zamanda bile, emanetleri sahiplerine teslim etmek üzere Hız. Ali'yi görevlendirmiş ve emanetlerin yerlerine ulaşmasını sağlamıştır.

Rasulullah Efendimiz emanete ihanet etmenin münafıklık alameti olduğunu bildirmiş, "(İyi) Müslüman, dilinden ve elinden Müslümanların emin olduğu kişidir" (Buhâri, "Şehadet", 28; "İman", 4, 5), buyurarak hiç kimseye zarar vermememiz gerektiğini haber vermiştir.

ALAK SÛRESİ

Baştan beş âyeti Hız. Peygamber'e gelen ilk vahiy olduğundan ilk inen sûre kabul edilmektedir. Kalan âyetlerinin sonraları Ebû Cehil hakkında indiği rivayet edilmiştir.

Sûre adını ikinci âyette geçen "asılp tutunan" anlamındaki "alak" kelimesinden almıştır.

Sûrede okumanın önemi vurgulanmakta, insanın neden yaratıldığına dikkat çekilmekte, kendini yeterli görüp nankörlük eden insanın taşkınlığı ve buna verilecek ceza anlatılmaktadır.

ÖZLÜ SÖZ

İyiliđe gücün yetmezse kötülük yapma.
(Feriduddin Attar)

MADDÎ TEMİZLİK

Dinimiz temizliği imanın belirtilerinden saymıştır. Namazın sahih olması için beden, elbise ve namaz kılınacak yerin temiz olması şarttır. Birçok ibadet için abdest ve guslün farz ya da sünnet kılınması temizliğe verilen önemi göstermektedir. Bunlardan başka haftalık temizlik için; *“Haftada bir kere yıkanmak her Müslüman’ın görevidir.”* (Buhârî, “Cuma”, 12) buyrulmuştur.

Peygamberimiz diğ temizliği üzerinde de ısrarla durmuştur: *“Misvak hem ağzı temizler, hem de Hakk’ın rızasını kazandırır.”* (Nesai, “Tahare”, 5)

Tırnakların kesilmesi, koltuk altı ve kasık kıllarının temizlenmesi, fitratın bir gereğı kabul edilmiştir. Saç bakımı da Peygamberimizin teşvik ettiği hususlardandır: Bu konuda *“Saçı olan bakımına özen gösterebilir.”* (Muvatta, 2/949) buyurmuşlardır.

KADR SÜRESİ

Mekke döneminde inmiştir. 5 âyettir.

Sûre, Kadir gecesini anlattığı için bu adı almıştır.

Kadr, azamet ve şeref demektir

Kur’an’ın Kadir gecesinde indirildiğı bildirilmekte ve bu gecenin önemi anlatılmaktadır.

ÖZLÜ SÖZ

*Para adamı pek çabuk rezil eder.
(Feriduddin Attar)*

MÂNEVÎ TEMİZLİK

Dinimiz maddi temizliğe olduğu kadar manevi temizliğe de çok önem verir. Bir mü'min için ulaşabileceği en yüksek makam, yaratıcısının rızasını kazanmaktır. Bu ise ibadet ve taat sayesinde gerçekleşir. Belirli ibadetlerin yerine getirilebilmesi için maddi arınmanın yanında mânevi arınma da şart koşulmuştur. Zira Allah'ın huzuruna ancak temiz bir kalb, halis bir niyet ve güzel ahlâkla çıkılabilir. (Şu'ara, 26/89)

Mânevi temizlik, iman ve ahlakla alâkalıdır. “*Temizlik imanın yarısıdır.*” (Müslim, “Tahare”, 1) buyuran Peygamberimiz (s.a.s.), temizliğin bu yönüne vurgu yapar.

Mânevi temizlik için kişi ruh dünyasında bir arınmaya gitmeli, kalbini her türlü manevi hastalıklardan temizlemek için çaba sarfetmelidir.

BEYYİNE SÛRESİ

Adını, birinci ayetteki "Beyyine" (apaçık delil) kelimesinden alır. Kur'an'daki sıralamada 98. sûredir, 8 âyettir.

Mekke'de indiğini söyleyenler varsa da, âlimlerin çoğunluğuna göre Medine döneminde inmiştir.

Sûrenin başında kitab ve peygamber gönderilmesinin gerekçeleri açıklanmıştır.

Ayrıca, sadece Allah'a ibadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek gerektiği belirtilerek sapıtan insanların ahiretteki akibetleri haber verilmiştir.

ÖZLÜ SÖZ

Sırlarını açıklayan kimselerden uzak dur.
(Feriduddin Attar)

HZ. PEYGAMBERİN ŞAİRİ HASSAN B. SABİT (R.A.)

İhtiyar yaşta müslüman olan Hassan b. Sâbit, şiirleriyle bir çok kişi ve toplumunun Müslüman olmasına vesile olmuştur. Şiirlerinde Rasulullah'ı, islamiyeti ve müslümanları övmüş ve desteklemiştir. Cihadı teşvik eden şiirleri savaş meydanlarında çok etkili olmuştur. Peygamberimiz, onun hakkında "*Hassan'ın beyitleri düşmana ok darbesinden daha etkilidir*" (İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe, III, s. 26) buyurmuştur.

Mescid-i Nebevî'de onun için bir minber yaptırılmış, şiirleriyle tebliğini buradan yapmıştır. Peygamberimizin vefatına duyduğu üzüntü sebebiyle gözleri görmez olmuş; duygularını uzun mersiyelerle dile getirmiştir. Peygamberimizin "*Muhakkak ki Allahü Teâla, Rasûlünü övmek ve müdafaa etmek hususunda Hassân'ı Ceb-râil ile takviye etmektedir*" hadisi onun tek tesellisi olmuştur. (Müslim, "Fadailü's-Sahabe", 157)

ZİLZÂL SÛRESİ

Kur'an'ın 99. sûresidir. Medine döneminde inmiştir. 8 âyettir.

Sûrede kıyamet sırasındaki büyük yer sarsıntısından bahsedildiği için "deprem" anlamına gelen "zilzâl" ismini almıştır.

Sûrede kıyamet kopması sırasındaki şiddetli yer sarsıntısının ardından kıyamet gününde yaşanacak olan sıkıntı ve dehşet verici haller anlatılmaktadır.

Ayrıca dünyada işlenen hayır veya şerrin karşılığının âhirette görüleceği bildirilmektedir.

ÖZLÜ SÖZ

Sinek rüzgârla beraber yaşayamaz.
(Feriduddin Attar)

SABIR VE MÜKÂFAT

Sabır: Kişinin musibetler karşısında, telaşa kapılmadan güçlü olması, her şeyin Allah'tan geldiğinin bilinci ile tahammül etmesi, dayanma gücü göstermesidir.

Sabır güzel bir huy, üstün bir fazilettir. İnsan güzellikler karşısında sevinir ve Rabbine şükreder. Sıkıntı anlarında ise sıkıntıyı ortadan kaldırmanın yollarını ararken diğer taraftan Rabbinden sabır, güç ve kolaylık ister. İman eden kişinin başına gelen her şey bir gizli sebebin bir hikmetin gereğidir. Mü'min, karşılaştığı her sıkıntıyı doğal olarak karşılar ve sabreder. Sabır sadece zorluklar karşısında değil, hayatın her anında yaşanan bir ahlak özelliğidir.

"Sabır acı, meyvesi tatlıdır". Sıkıntılara, belalara sabır gösteren sonunda huzura kavuşur.

ÂDIYÂT SÛRESİ

Mekke döneminde inmiştir. 11 âyettir.

Âdiyât hızlı koşan atlar demektir.

İnsanoğlunun nankörlüğü ve mala düşkünlüğü, ahiret hayatı için harcama yapmaması ve bu yüzden onu kötü bir sonucun beklediği söz konusu edilmektedir.

ÖZLÜ SÖZ

Söylemediğin sözü söyleyebilirsin, fakat söylediğini gizleyemezsin.
(Feriduddin Attar)

HZ. HAFSA (R.A.)

Hiz. Peygamber'in eŒi, müminlerin annesi Hiz. Hafsa (r.a.) Hiz. Peygamber'in risaletinden beŒ yıl önce Mekke'de dünyaya gelmiŒtir.

Hiz. Hafsa (r.a.) Müslümanların ikinci halifesi Hiz. Ömer'in (r.a.) kızıdır. Daha nce Huneys b. Huzfe ile evlenen Hiz. Hafsa'nın kocası Uhad'da ağır bir Œekilde yaralanmıŒ, ardından Medine'de vefat etmiŒtir. Dul kalan Hiz. Hafsa (r.a.) hicretin üçüncü yılında Hiz. Peygamber'le (s.a.s) evlenmiŒtir. Hiz. Peygamber'in (s.a.s.) vefatından sonra da M'min kadınlara örnek olacak bir hayat yaŒayan Hiz. Hafsa'dan (r.a.), doğrudan Hiz. Peygamber'den ve babasından naklettikleri olmak üzere almıŒ civarında hadis rivayet edilmiŒtir. Hiz. Hafsa (r.a.) hicretin 45. yılında vefat etmiŒtir.

KARİ'A SRESİ

Kari'a sure-i celilesi, Mekke döneminde nazil olmuŒtur.

Sre 11 ayetten ibarettir.

“Kari'a, lgatta: vuran, çarpan, kapıyı alan, yürekleri hoplatan gibi anlamlara gelmekte olup, bu srede “kari'a” kıyamet gününü ifade etmektedir.

Bu srede bazı kıyamet tasvirlerine yer verilmekte, ahiret sorumluluğu bilinci aŒılayan uyarılarda bulunulmaktadır.

ÖZLÜ SÖZ

Para sevdasında olmayan kiŒi her nerede olursa olsun selmettedir.

(Feriduddin Attar)

ABDULLAH İBN ABBAS

Tefsir ve fıkıh alanlarında otorite olarak kabul edilen Abdullah İbn. Abbas, Peygamberimizin (s.a.s.) amcası Abbâs (r.a.)'ın oğludur. Hicretten üç yıl kadar önce Mekke'de doğmuştur.

Abdullah İbn. Abbas daha küçük yaşından itibaren Rasûlullah'ın (s.a.s.) yanında bulunmuş ve O'ndan feyz almıştır. Peygamberimizin *"Allahım! Ona hikmeti ve kitabın (Kur'an) te'vilini öğret"*, (İbn Mâce, "Sünne", 11) *"Allahım! Onu dinde ince anlayışlı kıl"* (Buhâri, "Vudû", 10) şeklinde özel olarak duasına mazhar olan İbn-i Abbas, derin ilmiyle ashabın önde gelenlerinden sayılmıştır.

İslam tarihinde ilmi ve sağlam şahsiyeti ile tanınan İbn-i Abbas hicrî 68 yılında Taif'te vefât etmiştir.

TEKÂSÜR SÛRESİ

Mekke döneminde inmiştir. 8 âyettir. Kur'an-ı Kerim'in 102. suresidir.

Sûre, adını 1. âyette geçen "Tekâsür" kelimesinden almıştır. "Tekâsür"; mal, mülk ve çoluk çocuğun çokluğuyla övünmek demektir.

Bu sûre; insanların hayatın aldatıcı şeyleri ile meşgul olduklarından ve dünya malını biriktirmeye olan düşkünlüklerinden bahseder.

ÖZLÜ SÖZ

Akıllıların âdeti sükût, cahilin âdeti unutkanlıktır.
(Feriduddin Attar)

GÖREV AHLÂKI

Dinimiz tembelliği hoş görmemiş, fertlerin çalışarak helal yoldan geçimlerini temin etmelerini ibadet olarak kabul etmiştir. Çalışma hususunda ise çalışana ve işverene dikkat etmeleri gereken bir çerçeve çizmiştir.

Hz. Peygamber “*Çalışana ücretini, teri kurumadan önce veriniz.*” (İbn Mâce, “Rühûn”, 4) buyurarak işçinin hakkının korunmasını teminat altına alırken, “*Allah, sizden birinin işini en iyi şekilde yapmasını sever*” buyurarak (Taberâni, “Mu’cemu’l-evsat”, I. 275) her ne iş yaparsa yapsın çalışanın işinde titiz davranmasını öğütlemiştir .

İş hayatında barış ve huzurun sağlanabilmesi için İslam’ın çizdiği dürüstlük, adalet, ahde vefa ve benzeri esaslara riayet edilmesi şarttır.

ASR SÛRESİ

Mushaf’ta 103. iniş sırasında 13. olan sûre, Mekke’de nazil olmuştur. Üç ayettir.

Sûre adını ilk âyetteki “zaman, asır (yüzyıl), ikinci vakti” gibi anlamlardaki “asr” kelimesinden almıştır. Sûrede insanı ebedî hüsrandan kurtaracak yollar bildirilmektedir

Sahabelerden iki kişinin karşılaştıkları zaman birbirlerine Asr sûresini okuyup selâm vermeden ayrılmadıkları rivayet edilir.

ÖZLÜ SÖZ

Gönlünün arzusunun göre iş yapma ki, sırtına pişmanlık yükü yüklenmesin.
(Feriduddin Attar)

SELMÂN-I FÂRİSÎ

Gençliğinde, ateşe tapmakta olan halkının bu halinden rahatsızlık duyarak hakikat arayışına giren Selman-ı Fârisî, İran asıllı bir sahabidir. O, memleketini terk ederek şehir şehir dolaşmış, Hristiyan, Yahudi din adamları ile görüşüp bu dinler hakkında bilgi toplamış, sonunda Hz. Peygamber'in (s.a.s.) risâletini duyunca ona ulaşmak için köle olarak satılmaya bile razı olmuştur.

Medine döneminde Müslüman olan Selman-ı Fârisi, Hendek Savaşı öncesinde yapılan istişârede, şehrin dört bir yanına hendek kazılmasını tavsiye etmiştir. Tavsiyesi Hz. Peygamberce kabul görmüş ve İslam tarihinde bu yönüyle tanınmıştır. Onun samimi dindarlığı herkesin gönlünde derin bir sevgiye sebep olmuştur.

HÜMEZE SÜRESİ

Mekke döneminde inmiştir. 9 âyettir.

Hümeze, insanları arkadan çekiştiren, ayıplayan kimse demektir.

Sûrede insanları küçümseme, kusur arama gibi davranışlar eleştirilmekte; servete güvenme ve onu yanlış yolda kullanmanın kişiye ne büyük zararlar getireceği anlatılmaktadır.

ÖZLÜ SÖZ

Kendi elinle vereceğin bir akça, senden sonra verilecek yüz akçadan daha değerlidir.

(Feriduddin Attar)

KUTLU DOĞUM HAFTASI

Kutlu Doğum Haftası, Hz. Muhammed'in güzel ahlakının, insanlığa tanıtılmasını hedeflemektedir. Hafta boyunca Başkanlığımız, yurt içinde ve dışında çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler, konferanslar düzenlemektedir.

Peygamber sevgisinin gönüllerde yeşermesine bir nebze olsun katkıda bulunabilmek, âlemlere rahmet olan o kutlu nebînin sünnet-i seniyyesinden bir hikmeti, günümüz insanını aydınlatan bir kandile dönüştürebilmek, her müminin arzusudur. Anmayı, anlamaya dönüştürebildiğimizde, onun, hayatta göremediği bizlere yüzyıllar ötesinden seslenişini duyabilir, "Sizin sıkıntıya düşmeniz ona çok ağır gelir. O size çok düşkün, mü'minlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir" (Tevbe, 9/128) ayetindeki mesajı gönülden hissedebiliriz.

FİL SÛRESİ

Fil Sûresi Kur'an-ı Kerim'in 105. sûresi olup, beş ayettir. Mekke devrinde inmiştir.

Sûre adını birinci âyette geçen "fil" kelimesinden almıştır.

Sûrede Fil ordusu kıssası anlatılmaktadır. Hz. Peygamberin doğduğu yıl veya ondan biraz önce vuku bulan tarihte Kâbe'yi yıkmak isteyen Ebrehe'nin fillerle Mekke'ye hücumu, sonuçta yok olup gitmeleri konu edinmiştir.

ÖZLÜ SÖZ

*Deme şu niçin şöyle, Yerindedir o öyle, Bak sonunda sabreyle
Mevla görelim neyler, Neylerse güzel eyler...*

(Erzurumlu İbrahim Hakkı)

PEYGAMBER EFENDİMİZİN HOŞGÖRÜSÜ

Sevgi, şefkat, rahmet, barış adalet denince aklımıza ilk gelen Hz. Peygamber (s.a.s.)'dir. O, insan sevgisi, hoşgörüsüyle tüm insanlığa rahmet ve örnek olarak gelmiş, örnek davranışları inanlar tarafından da, inanmayanlar tarafından da her zaman takdirle karşılanmıştır. Onun hayatı boyunca, insanlarla iyi geçinmesi, dürüstlüğü, adaleti, sevgisi, tatlı dili ve hoşgörüsüyle örnek olmuştur. Hz. Peygamber, herkese hak ettiği değeri verir, küçüklere sevgiyi, büyüklere saygıyı öğütler, adaletten sapmadan birlik içinde yaşamayı, hak sahiplerine haklarını vermeyi emrederdi. İnsanların birbirlerini küçümsemelerini, doğru bulmaz, üstünlüğün Allah'a yakınlık ile olacağını hatırlatırdı. Bir hadisinde *"insanların tarağın dişleri gibi eşit olduğunu"* bildirir. (Müsned, Ahmed b. Hanbel. V, 411)

KUREYŞ SÜRESİ

Kur'an-ı Kerim'in 106. sûresi olup, dört âyettir. Mekke'de nâzil olan sûre, adını "Kureyş" kelimesinden almıştır. Bu sûre kapsam olarak Fil sûresinin bir devamı mahiyetindedir. Allah'ın Kureyşlilere Fil olayındaki ihsânı hatırlatıldığı gibi, bu sûrede Kâbe'nin kutsallığı sebebiyle Kureyşliler'in huzur ve emniyet içerisinde rızıklarını elde ettikleri, kış ve yaz yapılan ticarî seyahatlere alıştıkları vurgulanmakta ve onların putlara değil, sadece Allah'a ibadet etmeleri ve ona şükretmeleri emredilmektedir.

ÖZLÜ SÖZ

*Hiç kimseye hor bakma, İncitme gönül yıkma, Sen nefesine yan çıkma
Mevla görelim neyler, Neylerse güzel eyler..
(Erzurumlu İbrahim Hakkı)*

CÖMERT OLMAK / ELİ AÇIK OLMAK

Cömertlik, kişinin malını israfa kaçmamak şartıyla diğer insanların ihtiyaçlarını karşılamak için sarf etmesi, onlara ikram etmesidir. Cömertlik, cimriliğin zıttıdır. Dinimiz, cimriliği yermiş, cömertliği övmüştür. Rabbimiz şöyle buyurur: *“Allah’ın kendilerine lütfundan verdiği nimetlerde cimrilik edenler, bunun, kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Hayır! O kendileri için bir şerdir.”* (Al-i İmran, 3/180) Peygamber efendimiz de; *“Cömert, Allah’a yakındır, cennete yakındır, insanlara yakındır. Cimri ise, Allah’a uzaktır, insanlara uzaktır, cehenneme yakındır”* buyurmaktadır. (Tirmizi, “Birr”, 40) Cömertlik Allah’ın sıfatlarından biridir. Bir hadiste; *“Allah cömerttir, cömertliği sever.”* (Kenzü’l-Ummal, VI, 347) buyrulur. Cömertliğin aşırısı israftır. İsfraf da dinimizde yasaktır.

MÂ’ÛN SÛRESİ

Mekke döneminde inmiştir.

7 âyettir.

Mâ’ûn, yardım ve zekat demektir.

Sûrede, biri Allah’ın nimetlerini ve hesap gününü inkâr eden nankör, diğeri amellerini gösteriş için yapan riyakâr olmak üzere iki tip insan tasvir edilmektedir.

ÖZLÜ SÖZ

Gıybet ve koğuculuktan sakın ki, bunlar insanı halktan ve Haktan uzak ederler.
(Erzurumlu İbrahim Hakkı)

VAROLUŞUN HİKMETİ

Yüce Allah bu alemini ve insanı boşuna yaratmamıştır. Her varlık evrende bir görevi yerine getirmektedir. İnsan dışındaki varlıklar yaratılış gayelerini gayrı iradî olarak yerine getirirken, insan ise yaptıklarından sorumlu tutulmuştur.

Kur'an-ı Kerim'de bu gerçek; *"Sizi boşuna yarattığımızı ve bize tekrar döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?"* (Mü'minün, 23/115) şeklinde ifade edilmektedir.

İnsanın varoluş hikmeti her şeyden önce Rabbini tanıma ve O'na kul olmaktır. Yüce Mevlamız bu hakikati şöyle bildirir: *"Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."* (Zâriyât, 51/56) O halde insan hayatı boyunca yaratana tanımak ve O'nun rızası doğrultusunda yaşamak için gayret etmelidir.

KEVSER SÜRESİ

Mekke döneminde inmiştir. Medine döneminde indiği de rivayet edilmiştir. 3 âyettir.

Kevser, çok hayır, bereket demektir.

Cennette Hz. Peygambere mahsus bir havuzun da adıdır.

Sûrede Hz. Peygamber'e dünya ve ahirette verilen nimetlerden bahsedilmekte, kendisine Allah'a kulluk etmesi ve kurban kesmesi emredilmektedir.

Ayrıca ona düşmanlık edenler kınanmaktadır.

ÖZLÜ SÖZ

Allah'ı tanıyan kişi insanlardan özür diler. Özür dileyenin özrünü kabul eyle. Sana eziyet edeni affedip tatlı ve yumuşak söyle. Elinden geldiği kadar kusurları affet, ayıpları görmezden gel. Af ihsanların en güzelidir. (Erzurumlu İbrahim Hakkı)

ALLAH İŞİNİ GÜZEL YAPANLARI SEVER

Müslüman'ın iş hayatındaki en belirgin özelliği, işini düzenli ve emanet bilinciyle en güzel biçimde yapmasıdır.

Mü'min, fert, aile ve toplum olarak, hayatı anlamlı kılacak ve huzur ortamı oluşturacak güzel bir çalışma sergilemelidir. Allah (c.c.) işini güzel yapanları sevdiğini; (Bakara, 2/195) belirterek, güzel iş yapanlara karşılık olarak daha güzelini ve bir de fazlasını vereceğini; ahiret yurdunda da ebedi kalacakları yerin Cennet olacağını (Yûnus, 10/26) müjdelemektedir.

Peygamberimiz (s.a.s.) de: *“Allah, sizden birinizin yaptığı işi, ameli ve görevi sağlam ve iyi yapmasından hoşnut olur.”* (Taberânî, el-Mu'cemü'l-Evsat, 1/275) buyurmaktadır.

KÂFİRÜN SÛRESİ

Mekke döneminde inmiştir, 6 ayettir.

Sûre adını ilk ayetinde geçen ve “inkârcılar” anlamına gelen kâfirün kelimesinden almıştır.

Sûrede, Hz. Peygamberin inkârcılarla şirk ve sapıklıkta birleşemeyeceği kesin bir üslupla ifade edilmekte ve inancın şirkten uzak tutulması hedeflenmektedir.

ÖZLÜ SÖZ

İyilik yapanla kötülük yapanı bir tutma. İyilik edeni duadan unutma. İyiliği unutup kusuru saklayan dost değil, düşmandır. Dostunun hatasına dayanamayan ölüm hastalığında yalnız kalır. Dostun, gözün gibi olan insandır. İyi arkadaş hayatın süsü ve belada yardımcıdır.” (Erzurumlu İbrahim Hakkı)

BELALARA KARŞI SABIRLI OLMAK

Sabır, sözlük anlamı, kişinin başına gelen bela musibetlere karşı dayanma gücünü ifade eder. Kur'an'da müminlere ısrarla sabırlı olmaları emrolunmuştur. (Kehf, 18/28) Hz. Peygamber de müminlere başlarına gelen bela ve musibetlere karşı sabırlı olmaları tavsiyesinde bulunmuş, kendisi de bu konuda ümmetine örneklik etmiştir. (Buhârî, "Cenâiz", 33) Hz. Lokman oğluna; "...Başına gelen musibetlere karşı sabırlı ol. Çünkü bunlar kesin olarak emredilmiş işlerdendir" (Lokmân, 31/17) diye öğütte bulunmuştur.

Mümin belâ ve musibetlere karşı sabırlı olduğu kadar dinin emirlerini yerine getirme ve yasaklarından kaçınma konusunda da sabırlı olmalı; halinden Allah'tan başkasına şikayetçi olmamalı, yakınıp sızlanmamalıdır.

TEBBET SÛRESİ

Sûre, Fatihâ'dan sonra, Tekvîr sûresinden önce Mekke'de inmiştir, 5 ayettir.

Mushaf'taki sıralamada 111. iniş sırasına göre altıncı sûredir. "Tebbet", "kurusun", "kabrolsun" demektir.

Hz. Peygamber'in amcası olmasına rağmen ona düşmanlık edenlerin en başında gelen Ebu Leheb ve karısı Ümmü Cemil'in konu edildiği sûrede, Ebû Leheb'in ellerinin kuruduğuna; kazandıklarının hem karısını hem de kendisini ateşten koruyamadığına işaret edilmiştir.

ÖZLÜ SÖZ

Yardım et ki, yardım olunasin. Kötülük edene iyilik et ki, ona sahip olasın. Kendine razı olduğun sözü insanlara söyle.

(Erzurumlu İbrahim Hakkı)

HZ. PEYGAMBER'E SELAM (SALÂVAT)

Yüce Allah (c.c.) bütün müminleri peygamberimize salât ve selam getirmelerini emretmekte ve ona saygı göstermelerini istemektedir.

Kur'an-ı Kerim'de: *"Şüphesiz Allah ve melekleri Peygambere salât ediyorlar. Ey iman edenler! Sizde ona salât edin ve selam edin."* buyurmuştur. (Ahzab, 33/56) Ayette geçen Allah'ın salât etmesi, Peygamberimize rahmet ihsan etmesi ve şanını yüceltmesi anlamına gelir. Meleklerin salât etmesi ise peygamberin şanını yüceltmesi ve müminlere bağış dilemesidir. Müminlerin salâtı ise dua anlamına gelir.

Hz. Peygamber efendimiz (s.a.s.)'in adı geçtiğinde salâvat-ı şerife okumak Müslümanlar için hem bir görev hem de onun şefaatinin kazanmaya vesilesidir.

NASR SÛRESİ

Medine döneminde inmiştir.
3 âyettir.

Nasr, yardım demektir.

Sûrede Allah'ın Hz. Peygamber'e nasip ettiği zafer, fetih ve fetih sonrası insanların gurup gurup İslam'a girmelerinden bahsedilmektedir.

ÖZLÜ SÖZ

Güzel ahlâkın en güzeli sana gelmeyene senin gitmendir, seni mahrum edene senin iyilik etmendir. Sana zulmedenin affetmendir. Halkın sana ihtiyacı, Hakkın nimetinin revaç bulmasıdır. (Erzurumlu İbrahim Hakkı)

CEMAATLE NAMAZIN FAZİLETİ

Namaz tek başına kılınabilirse de cemaatle kılınması daha faziletlidir. Hz. Peygamber, cemaatle kılınan namazın sevabının tek başına kılınan namazdan 27 kat fazla olduğunu bildirmektedir. (Buhari, "Cemaa", 1) Namazlar cami dışında da cemaatle kılınabilirse de camide kılınması asıdır. Cemaatle namaz kılmak için camiye gelirken atılan her adımda kişinin derecesi yükseltilir, bir günahı silinir. (Buhari, a.y.) Cemaatin farz-ı ayın, farz-ı kifaye olduğunu söyleyenler varsa da çoğunluğa göre sünnettir. Cemaatin dini faziletlerinin yanı sıra sosyolojik önemi de büyüktür.

Cemaatle Müslümanlar bir araya gelir, sıkıntılar ve sevinçler paylaşılır. İhtiyaç sahiplerinin ihtiyacı giderilir. İnsanlar arasında sevgi ve muhabbet artar.

İHLÂS SÛRESİ

Mekke döneminde inmiştir.
4 âyettir.

İhlâs, samimi olmak, dine içtenlikle bağlanmak, esaslarını sırf Allah rızası için uygulamak anlamına gelmektedir.

Sûrede Allah'ın birliği, doğurmadığı ve doğmadığı ile hiçbir şeye muhtaç olmadığı, herşeyin kendisine muhtaç olduğu anlatılır.

Allah'a bu sûrede anlatıldığı şekilde inanan, tevhit inancını tam anlamıyla benimsemiş demektir.

ÖZLÜ SÖZ

Tevazu ilmin meyvesidir. Tevazu şeref süsüdür. Tevazuun meyvesi yükselmektir. Kanaatin meyvesi azizliktir.

(Erzurumlu İbrahim Hakkı)

KARZ-I HASEN

Hiçbir maddi çıkar beklemezsiniz sadece Allah'ın rızasını kazanmak ve din kardeşinin sıkıntısını gidermek amacıyla karşılıksız borç vermeye karzı hasen denir.

Kur'an'da karzı hasen, ihtiyaç sahiplerine ödünç vermek anlamında kullanılarak şöyle buyurulmaktadır; *“Kim Allah'a güzel bir ödünç verecek olursa, Allah da onun karşılığını kat kat verir ve ayrıca onun çok değerli bir mükâfatı da vardır.”* (Hadîd, 57/11; Bakara, 2/245) İhtiyacı olanlara ödünç vermek sadaka vermekten daha güzel bir davranış olarak kabul edilmiştir.

Ödünç verme sırf Allah rızası için olmalı, herhangi bir karşılık beklenmemeli ve bir menfaat da şart koşulmamalıdır. Borç karşılığında sağlanan menfaat haramdır.

FELÂK SÛRESİ

Mushaf'ta 113., iniş sırasına göre 20. sırada olan sûre Mekk'e'de nâzil olmuştur.

Adını ilk ayetteki “sabah” anlamına gelen “felak” kelimesinden alır.

Bir takım kötülüklerden Allah'a sığınmayı öğütlediğinden Nâs sûresiyle birlikte “Muavvize-teyn” adıyla da anılır.

Efendimiz (s.a.s.) bu iki sûrenin en güzel sığınma duaları olduğunu söylemiş ve çok okunmasını tavsiye etmiştir.

ÖZLÜ SÖZ

Sana söz getiren, senden de söz götürür. Babasına ve annesine itaatli olan, evladını kendisine itaatli bulur.

(Erzurumlu İbrahim Hakkı)

ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI

23 Nisan 1920 yeni Türkiye Cumhuriyetinin temellerinin atıldığı, TBMM'nin açıldığı gündür.

Ülkemizin dört bir yanından gelen temsilciler, Hacı Bayram Camii'nde kılınan Cuma namazından sonra tekbir ve dualarla büyük millet meclisini açmışlar, yapılan ilk toplantıda Gazi Mustafa Kemal paşayı meclis başkanlığına seçmişlerdi.

Ülkemizde büyük bir coşkuyla kutlanan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, dünyada çocuklara armağan edilen tek çocuk bayramıdır.

Bu bayramı birlikte kutlayan, dini, dili, ırkı, rengi farklı bütün çocuklar, yarının sevgi ve barış dolu dünyasına büyük bir katkıda bulunacaklardır.

NÂS SÛRESİ

İniş sırasına göre 21., Mushaf'taki sıralamaya göre 114. sûredir.

Adını, birinci ayetinde geçen 'Nâs' kelimesinden almıştır.

Nâs, 'insanlar' demektir. Mekke döneminde inmiştir. 6 ayettir.

Sûrede sinsice vesveseleriyle insanları kötülüğe sürükleyen cinlerin ve insanların şerrinden Allah'a sığınılması öğütlenmektedir.

ÖZLÜ SÖZ

Hiçbir şeye ihtiyacımız yok. Yalnız bir şeye ihtiyacımız vardır; çalışkan olmak.
(Atatürk)

SAD B. MUAZ (R.A.)

Ashabı kiramın önde gelenlerinden olan Sa'd b. Muaz, Müslüman olmadan önce Medine'deki Evs ve Abdül-Eşheloğulları kabilelerinin reisiydi. Yaklaşık olarak 590 senesinde Medine'de doğdu.

Mus'ab bin Umeyr, Sa'd b. Muazın İslamı kabul etmesine önderlik etti, önce İslamiyeti anlatıp, sonra da Kur'an'dan bir miktar ayet okudu. Bunun üzerine Sa'd b. Muaz müslüman oldu. Bu durum sevgili Peygamberimize bildirildiğinde çok memnun oldu. Diğer bazı olaylar ve bu olay sebebiyle o seneye "sevinç yılı" denildi.

Bedir ve Uhud savaşına katılan Sa'd b. Muaz, Uhud savaşından sonra müşriklerle yapılan Hendek Savaşına da katılmış, bu savaşta aldığı yara sebebiyle şehit olmuştur. (M. 627)

PEYGAMBERİMİZİN DADISI ÜMMÜ EYMEN

Habeşli bir cariye olan Ümmü Eymen, hayattayken cennetle müjdelenen ilk müslüman hanım sahabiler arasında yer almaktadır. Peygamber Efendimizin dadısı olan Ümmü Eymen ona bir anne gibi şefkat gösterir onun üzerine titirdi. Hz. Peygamber Ümmü Eymen'i Hz. Hatice ile evlendikten sonra azat edip Zeyd b. Hârise ile evlendirdi. Bu evlilikten Allah Resülünün kendi torunlarından ayrı tutmadığı Üsâme b. Zeyd doğdu. Allah Resülü "Annemden sonraki annemdir" diyerek taltif ettiği bu güzide hanım sahabiyi sık sık ziyaret eder ve onu ailesinin bir ferdi olarak kabul ederdi. Ümmü Eymen, Hz. Osman'ın halifeliği döneminde vefat etti.

ÖZLÜ SÖZ

*Hakkı gel sırrını eyleme zahir, Olmak ister isen bu yolda mahir,
Harabat ehlini hor görme şakir, Defneye malik viraneler var.”*
(Erzurumlu İbrahim Hakkı)

HAFIZLIK

Zihinde tutmak, saklamak, korumak anlamlarına gelen hafızlık: Kur'an-ı Kerim'i, başından sonuna kadar ezberlemek demektir.

Dinimizde hafızlık teşvik edilmiş Müslümanlar da bunu gerçekleştirmek için gayret göstermişlerdir. Hafız, dünyada gıpta edilen ahirette de yakınlarına şefaathçi olma hakkı bulunan kimsedir. Nitekim Peygamberimiz; *"Kim Kur'an okur, onu ezberler, helalini helal bilir yaşar, haramını haram bilir sakınırsa Allah onu cennetine sokar ve ailesinden cehenneme girmeyi hak etmiş on kişiye şefaath edip kurtarma hakkı tanır."* (İbn Mace "Mukaddime", 16/216) buyurmuştur.

Müslümanlar da bu teşvik doğrultusunda hareket ederek günümüze kadar hafızlık geleneğini devam ettirmişlerdir.

SÖZÜNDE DURMAK

Bireylerin ve toplumun huzur ve mutluluğunu prensip edinen yüce dinimizin getirdiği prensiplerin başında ahde vefa vardır.

Sözünde durmak, verdiği sözlere bağlı kalmak, özü ve sözü doğru olmak gibi anlamlara gelen ahde vefa, K. Kerim'de ve Peygamberimizin hadislerinde imanın güzelliği ve kamil manada Müslüman olmanın alameti olarak zikredilmektedir. (Mü'minun, 23/8) Fertler, milletler, ve devletler arasında güven ve huzurun sağlanabilmesi verilen sözlerin yerine getirilmesi ile mümkündür.

ÖZLÜ SÖZ

*Muhannetlik etmek değil kârımız, Ulular sözüne uyanlardanız,
Meydana girende, yoktur korkumuz, Kazaya rıza diyenlerdeniz.
(Koroğlu)*

HZ. HASAN (R.A.)

Hız. Hasan, Peygamberimizin kızı Fatıma (r.a.h.) ile Hız. Ali'nin evliliğinden doğan ilk torunudur.

Peygamberimiz, Hız Hasan'ın doğduğunu duyunca hemen Hız. Ali'nin evine gider ve "oğlumu bana getirin 'Adını ne koydunuz?' diye sorar. "Harb" ismini koyduklarını duyunca, bu ismi beğenmeyerek "Hasan" ismini koyar. Künye olarak da, "Ebû Muhammed" adını verir. Peygamberimizin vefatında sekiz yaşlarında olan Hız. Hasan, babası Hız. Ali'nin şehid edilmesinin ardından, Kufelilerin kendisine biat etmesiyle halife seçilir.

Hulefâ-i Raşidîn'in beşincisi olarak kabul edilen Hız. Hasan Muaviye'yle savaş sorası Medineye döner ve orada 47 yaşında vefat edip, baki' mezarlığına defnedilir. (M. 670)

ABDEST

Abdest; bazı ibadetlere başlamadan önce belli uzuvları usulüne uygun olarak yıkamak ve bazılarını da eldeki su ıslaklığı ile meshetmek demektir.

Abdestle ilgili olarak Kur'anda, "Ey iman edenler! Namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi ve başlarınıza mesh edip her iki topuğa kadar da ayaklarınızı yıkayın." (Maide, 5/6) buyrulur. Peygamberimiz müslümanlara fiili olarak abdestin nasıl alınacağını bizzat göstermiş ve hiç bir namazın taharetsiz, abdestsiz kabul olunmayacağını belirtmiştir. (Buhari, "Vudu", 2) Abdest hem maddi hem de manevi arınma yoludur.

ÖZLÜ SÖZ

*Bineyidim kıratımın üstüne, Alayıldım hançerimi destime,
Gâflen varmayız düşman üstüne, Vakta hazır olun diyenlerdeniz.
(Koroğlu)*

DÜĞÜNLER ÖLÇÜLÜ OLMALI

Düğünlerimizde uymamız gereken esas; her işimizde olduğu gibi helâl ve haram sınırını gözetmek , isyana ve israfa düşmekten kaçınmak olmalıdır. Düğünler anne-babalar ve evlenecek gençler için sevinç ve mutluluk vesilesidir. Bu sebeple dinimizin yasakları çiğnenmeden ve başkaları rahatsız edilmeksizin eğlenilmesinde bir sakınca yoktur.

Bu mutluluğu paylaşmanın en güzel yollarından biri de; eş, dost, komşu ve akrabalara velîme/düğün yemeği verilmesidir. Peygamberimiz(s.a.s.), "*Bir koyunla da olsa, düğün yemeği verin.*" (Buharî, "Nikâh", 68) buyurmuştur.

Bu ziyafette de, içki ve dinin yasaklamış olduğu aşırılıklar bulunmamalı; sınıf ayrımı yapılmayarak zengin-fakir, büyük-küçük toplumun her kesimi çağrılmalıdır.

TEYEMMÜM NEDİR?

Suyun bulunmadığı veya bulunsa bile kullanılması mümkün olmadığı durumlarda Abdest ya da boy abdesti almak için niyet ederek temiz toprak veya toprak cinsinden bir şeye, ellerini vurup yüzünü ve kollarını mesh etmeye teyemmüm denir. Teyemmüm etmek, abdest ve gusül yerine geçer. Teyemmümün farzları niyet etmek ve elleri temiz bir toprağa veya toprak cinsinden bir şeye iki defa vurmaktır. Yapılışı: Kollar sıvanır, niyet edilir, eller temiz toprağa veya toprak cinsinden bir şeye bir defa vurulur ve yüzün tamamı mesh edilir. Eller tekrar toprağa vurularak sağ ve sol kol dirseklerle beraber mesh edilir.

ÖZLÜ SÖZ

*Ödleklerle hoş değildir aramız, Teke tek düşmana varmak töremiz
Muhannete sardırmayız yaramız, Yarayı kendimiz saranlardanız.
(Koroğlu)*

MÜMINLERİN BİLGE ANNESİ HAZRETİ ÂİŞE

Mekke'de dünyaya gelen Hz. Âişe, Peygamber Efendimizin en yakın arkadaşı olan Hz. Ebûbekir'in kızıdır. Hz. Muhammed (s.a.s.)'in eşi olan Hz. Âişe annemiz çok zekî, bilgili, haya sahibi bir kadındı. Babası Hz. Ebûbekir'in ilminden istifade etmiş, esas eğitim ve öğretimini ise Peygamber Efendimizle evlendikten sonra almıştır.

Müslüman hanımlar, İslam'ın kadınlarla ilgili meselelerini Hz. Âişe vasıtasıyla öğrenirlerdi. Kendisinden nakledilen 2210 kadar hadis mevcuttur.

Hz. Âişe validemiz ilmi, cömertliği, iffeti ve sabrı ile Müslüman hanımlara örnek olmuş, Sahabe-i Kiram arasında müminlerin annesi olarak da büyük saygı görmüştür.

RIZIK

Allah Teâlâ'nın canlılara yiyip, içerek yaşaması için lütfettiği nimetlerdir. Kişinin kimseye muhtaç olmadan hayatını sürdürmesi, ailesinin nafakasını temin etmesi maksadıyla meşru yoldan çalışıp kazanması ve emek harcaması rızık kazanmak olarak nitelendirilmiştir. Dinimiz rızık meşru yoldan kazanmayı ibadet ve değerli bir davranış saymıştır. Rızık veren ancak Allah'tır. Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de "Yeryüzünde yürüyen her canlının rızıkı, yalnızca Allah'ın üzerindedir..." (Hûd, 11/6) buyurarak, tüm canlıların rızıkını kendisinin verdiğini bildirmiştir.

ÖZLÜ SÖZ

*Köroğluyum çıkam dağlar salına, At sürelim, mal yemezsin malına
Başım koydum arkadaşın yoluna, Başı dost yoluna koyanlardanız.
(Köroğlu)*

PEYGAMBERLERİN ORTAK NİTELİKLERİ

Peygamberlerde beş ortak nitelik bulunur:

- 1- Peygamberler doğru sözlü olup asla yalan söylemezler. Özleri ve sözleri birdir. (sıdk)
- 2- Peygamberler her bakımdan güvenilir insanlar olup, gerek Allah'a gerek insanlara karşı hainlik yapmazlar. (emanet) *"Hiçbir peygamberin emanete hıyanet etmesi düşünülemez..."* (Al-i İmran, 3/161)
- 3- Peygamberler son derece üstün bir zekaya ve anlayışa, sahiptirler. (fetanet)
- 4- Peygamberler günah işlemezler. (ismet)
- 5- Allah'tan aldıkları vahyi kullara olduğu gibi iletirler. (tebliğ) *"Daha önce gelip geçen o peygamberler, Allah'ın vahiylerini tebliğ eden, Allah'tan korkan, başka hiç kimseden korkmayan kimselerdir."* (Ahzab, 23/39)

HAMD

Hamd, sözlükte methetmek, övmek, sena etmek, şükretmek manalarına gelir. İslâm alimleri, hamd'in şükürden daha geniş, daha üstün ve daha derin olduğunu söylerler. Şükür şahsi nimet için yapıldığı hâlde, hamd bütün varlıklara Allah'ın verdiği nimetten dolayı yapılmaktadır.

Kişi kendisine verilen nimetten dolayı şükrederek bütün bir varlık âleminin tasavvuruna dalar ve o zamanda hamdeder.

Şükür ile hamd ibadetleri, insana kişisel düşünceden, evrensel düşünceye geçişin eğitimini vermektedir. Şükür hamd'e nisbetle bir nokta, deryaya nisbetle bir damla olarak kalmaktadır. Böylece hamd, damlada deryayı görebilme ufkunu vermektedir.

ÖZLÜ SÖZ

*Dinle sana bir nasihat edeyim, Hatırdan gönülden geçici olma
Yiğidin başına bir iş gelirse, Onu yâd ellere açıcı olma.
(Karacaoğlan)*

ZEYD B. SÂBÎT (R.A.)

Bu azîz sahâbî Peygamberimiz (s.a.s.)'in vahiy kâtiplerindendir. Kur'an konusunda derin bir bilgiye sahip olduğu için kıraat ilminde, fetvada ve özellikle mîras hukûkunda önder bir şahsiyetti.

Peygamberimiz (s.a.s.) Medine'ye hicret ettiği zaman, 11 yaşında bir yetimdi. Çocukken 17 sûre ezberlemişti. Peygamberimiz (s.a.s.) hayattayken Kur'an'ın tamamını ezberleyen 3 kişinin arasında yer almıştı. Ezberinde olan Kur'an'ı Peygamberimiz (s.a.s.)'e arzetmişti.

Peygamberimiz (s.a.s.), Zeyd'e Süryânîce'yi ve İbrânîce'yi öğrenmesini emretti. O da öğrenerek tercümanlığını ve yazışmalarını yürüttü. O'nun vefatından sonra Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer'in katipliklerini; mushafı cem' etmek/derlemek ve çoğaltmak üzere vahiy katiplerinden ve önde gelen hafızlardan oluşturulan komisyonun da başkanlığını yapmıştı.

RİYA

Dinî bir kavram olarak, sırf Allah ırzası için yapılması gereken ibadetleri ve güzel davranışları kendini beğendirmek ve insanlara göstermek amacıyla yapmak demektir.

Riya, yapılan ibadet ve güzel amellerin sevabını ortadan kaldıran (Bakara, 2/264). Riyanın iki sebebi vardır: İmandaki zayıflık; mal, mülk, makam ve şöhret gibi dünyalık hırsı.

Riya daha çok nâfile ibadetlerde olursa da farzlarda olması da mümkündür. Allah Teâlâ, Kur'an'da: "Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki, onlar namazlarını ciddiye almazlar. Onlar (namazlarıyla) gösteriş yaparlar." (Mâ'ün, 107/4-6) buyuruyor.

ÖZLÜ SÖZ

*Uryan geldim yine uryan giderim, Ölmemeğe elde fermanımı var
Azrail gelmişse can talep eyler, Benim can vermeğe dermanımı var.
(Karacaoğlan)*